

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט נר מצוה

רצה סבר לה כר' יונתן. לאמר אחד אחד משמע ומתוך דרשא דקראי כרבי יונתן למדרש כי הני מתני' דלעיל: דמיני ופניא אידך לא גרסינן אלא קראי קא נקיט. והא דמפיך בהא דרצה וקא נקיט קראי איפכה לאו דוקא. ונראה צעניי שטעו בגירסא להגיה בצפירים דסבדי דהא מתני' קמייתא כרבי יאשיה ויהיא מתוך אצבי ובתרייתא כר' יונתן והיה מירך רצה ולא היה דכל כמה דנקטיה ליה לקראי בין כסדר בין הפוך בין לר' יאשיה בין לר' יונתן חדא דרשא היא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ותרוייהו מתני' מתוך אצבי כר' יאשיה ורצה כר' יונתן: איופוך אנה. לומר שבשעת שצירה פוטרמו ולא בשעת שאילה: שכן חייב צונוסיה. על אותה עשה מתמידי הוא: שכן חייב צונוסיה. ע"י רב אשי אמר. מקרא גופיה משמע דאשעת שאילה קפיד דמעט רעהו משמע לא רעהו עזמו נשאל לו ועלה מסיק קרא שלם שלם אלמא אשעת שאילה קפידא קאי: אי לאו הנהך. דהדור ופריש מילתא טפי לא הוה מצינו למילף מעט רעהו ולא רעהו עזמו דאיכא למימר אורחיה דקרא למישתעי הכי ול"ש בצעלים ול"ש בלא צעלים חייב והשתא דגלי סיפא דבצעלים פטור ואחד מינייהו קאי פטור ולא על חצירתה ילפינן מיניה גילוי מילתא דאשעת שאילה קפיד: שאילה לרבעה. הוא עצמו. מהו. מחייב צונוסיה או לאו: ליראוב. שיהא נראה עשיר חסוד ולא ימשכו צעלי בתים ידיהן ממנו להקישו צלמנה ובאשראי: הנאה מיניה. שנהנה צבמה עצמה: שאל צ' פרוס וכו'. אהל פחות מפרוטוה לאו כלום הכא מאי: מן השופין. פרה שיהא של שניהן: שופין ששאלו. לתרוס צה קרקע של שותפות: ושאל הצעלים: לאחד מהן. למלאכתו שאינה של שותפות: כולו שואל צעין. שיהא הצעל נשאל לכל שואל פרתו: שאל מן האשה. פרה של נכסי מלוג: ושאל לו צעלה. למלאכתו: אשה שאילה. לתרוס קרקע מלוג ושאלו הצעלים לצעל למלאכת עמנו: קנין פירות. שהצעל אובל פירות מלוג בקנין הגוף דמי והוה ליה צעלים שואל ושאל כאלו קרקע ופרה שלו: השאל לי בצעילי: המוכר שדהו לפירות. שיכלל לוקח פירותיו צ' ג' שנים ואחר זמן תחזור לצעלים מציא בכורים וקורא ארמי אובד אצי וכל הפרשה (דברים טו) וקורא אני בו הנה הצלמתי [את] ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין פירות בקנין הגוף: לאפוטרופוס. היה הולך למדינת היס ומינה אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו וצני: עבד דלאו בר מצוה לא. ושלחות נפקא לן (נעיל דף ע"א): מתאם גס אתם: לרבות שלוחכם דבעי דומיא דמשלח שיהיו דיניו נוהגים בו וזה אין דין שואל (ו) נוהג בו וגם משאל שאין לו כלום בלא רבו: שואל

(א) ונתת קלה: וש"נ,
(ב) ונתת לה: וש"נ,
(ג) גיטין מז: צ"ב קלי:
(ד) מרים עב: מיר יב:
(ה) ולקמן ט"ז,
(ו) ונתת קלה: וש"נ,
(ז) גי' שיהא דאיכה למימר דפליגי,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומתוך לקראי כר' יונתן וס' כרבי ויבנה דמיניא מתק: (ב) שם ושאלו צעלה עבדה אשה: (ג) רש"י ד"ה עבד ארי אין דין שואל וגם משאל נוהגים בו שאין לו: (ד) תוס' ד"ה שאל וכו' ואמאי נקיט. כ"כ פי' ואפי' אהל' דיש כח לאשה כמו לצעל אמאי נקיט שאל מן האשה ולא נקיט שאל מן הצעל:

מוסף רש"י

המוכר שדהו לחבירו לפירות. שיכלל הלוקח פירות עד עשר שנים ותחזור הקרקע לצעליה. וזמן שאין היובל טובא קאמר, דהיינו משגלו שגט ראונו ושגט גז, שגלו תמלה מעבר הירקן ע"י פטורה עד חצות ירושלים. דאי זמן שצובל טובא קאמר מירה לפירות היא שמה סופה לחזור ציובל (גיטין טו). מביא וקורא. מקרא בכורים. דקרינא ביה האדמה אשר נתתה לי ה' (דברים י"ב ק"ד). מביא ואינו קורא. שאינו יול לקרות האדמה אשר נתתה לי ומינה הצבחה חייב דכמיא אשר מציא מתלך. שיהי שיעבד לו ינקת הקרקע לפירותיו (שם). בקנין הגוף דמי. ויול לומר מראשית פרי האדמה אשר נתתה לי (גיטין טו). ואישה יפרנו. ולא שלח (דברים ע"ב).

ממונא דמיתתני מיניה. פירוש שמשמטם צו: **ממונא בעינן והאיבא.** פי' דממונא צעין שיסאיל לו והאיכא ואית ליה נמי הנאה מיניה: **ונשאל** לו אחד מהן. תימנה מאי קמיבעיא ליה דכיון דאם נשאלו לו כל הצעלים פטור מהכל השתא יפטור מחלו כדלמרי' צמרוכה (צ"ק דף ע"א): חמשה צקר אפי' חמשה חלאי צקר וי"ל דהתם סברא הוא שישלם לפי מה שגנב אצל שאילה צבעלים אין סברא לפטור והו' חמדות ואין לך צו אלא חדותו: **שאיל** מן האשה. תימנה דמה כח יש לאשה להשאיל בנכסי מלוג שהפירות לצעל ולצעל יש לו כח להשאיל בלא רשותה והיא אינה יכולה להשאיל כלל (ו) ואמאי נקיט שאל מהאשה יש לומר לאין פירוש יכול להשאיל או למכור פירות נכסי מלוג בלא רשותה כדלמרי רצה צבחה שפלו (כפוזב דף ע"ב): משום רווחא דציתא אי נמי ה"ק שאל מן האיש נכסי מלוג שהן של אשה מהו:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבא סבר לה כרבי יונתן ומתוך לקראי כרבי יונתן (ו) דתני' יאם בעליו עמו לא ישלם משמע דאיתיה בתרווייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא פטור וכתוב בעליו אין עמו שלם ישלם משמע דליתיה בתרווייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא חייב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה אנה מסתברא שאילה עדיפא משום דקא מייתי לה לרשותיה אדרבה שבורה ומתה עדיפא שכן חייב באונסי' אי לא שאילה שבורה ומתה מאי עביד ואי לאו שבורה ומתה שאילה מאי עביד אפילו הכי שאילה עדיפא שכן חייב במזונותיה רב אשי אמר אמר קרא וכו' ישאל איש מעם רעהו ולא רעהו עמו שלם ישלם הא רעהו עמו פטור אי הכי בעליו אין עמו ואם בעליו עמו למה לי אי לאו הנהך הוה אמינא האי אורחיה דקרא הוא יבעי רמי בר חמא שאילה לרבעה מהו כדשיילי אינשי בעינן ולהכי לא שיילי אינשי או דלמא טעמא מאי משום הנאה והאי נמי הא אית ליה הנאה ישאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן והאיבא או דלמא ממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן וליכא ישאלה לעשות בה פחות מפרוטוה מהו ממונא בעינן ואיבא או דלמא כל פחות מפרוטוה לא כלום היא השאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאל ואיבא או דלמא זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליבא ממונא ישאל משותפין ונשאל לו אחד מהן מהו כולו בעליו בעינן והא ליבא או דלמא

ממונא בעינן פירוש שמשמטם צו: **ממונא בעינן** והאיבא. פי' דממונא צעין שיסאיל לו והאיכא ואית ליה נמי הנאה מיניה: **ונשאל** לו אחד מהן. תימנה מאי קמיבעיא ליה דכיון דאם נשאלו לו כל הצעלים פטור מהכל השתא יפטור מחלו כדלמרי' צמרוכה (צ"ק דף ע"א): חמשה צקר אפי' חמשה חלאי צקר וי"ל דהתם סברא הוא שישלם לפי מה שגנב אצל שאילה צבעלים אין סברא לפטור והו' חמדות ואין לך צו אלא חדותו: **שאיל** מן האשה. תימנה דמה כח יש לאשה להשאיל בנכסי מלוג שהפירות לצעל ולצעל יש לו כח להשאיל בלא רשותה והיא אינה יכולה להשאיל כלל (ו) ואמאי נקיט שאל מהאשה יש לומר לאין פירוש יכול להשאיל או למכור פירות נכסי מלוג בלא רשותה כדלמרי רצה צבחה שפלו (כפוזב דף ע"ב): משום רווחא דציתא אי נמי ה"ק שאל מן האיש נכסי מלוג שהן של אשה מהו:

בעל פלוגתיה דר' יוחנן וריש לקיש. לא צעי למימר פלוגתא דתנאי היא דלפליגי גבי המוכר עבדו ע"מ שימשנו עד לי יוס אי ראשון הו' צדין יוס או יומים או שני (ו) דאיכא מ"ד (צ"ק דף ע"ב). דפליגי דמר דריש תתמו ומר דריש כספו אי נמי אפי' למ"ד התם בקנין הגוף דמי היינו משום שמייר המוכר לעצמו פירות צעין יפה אצל צעלמא לא: **שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא ב"ו.** וא"ת הכי מדמה שאילה צעלים לנדרים דהא שום דרשא איכא לרבי יאשיה דלא הו' שליח כמותו דצעלמא לא פליגי וי"ל דטעמא דרבי יאשיה התם משום דכתיב מרי וזמני אישה אישה יקימנו ואישה יפרנו למעוטי שלוחו וה"ל כתיב צעליו מרי וזמני אי נמי משום דלשון צעליו ואישה משמע ליה הוא דוקא ולא שלוחו: אמר

ח א מ"י פ"א מהל' סגולה ופקדון הלכה ד סגן עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שם ט"ו ד: ט ב ג ד ה מ"י שם פ"ב הלכה ט סגן שם טו"ע ח"מ ס"י שמו ספ"י י: י ו ז מ"י שם ה"ל ח טו"ע שם ספ"י יא: יא ה ט י מ"י שם הלכה י ו טו"ע שם ספ"י ט יו"טו"ע ח"מ ס"י פ"ה יב כ ל מ"י שם ה"ל ה טו"ע ח"מ ס"י שמו ספ"י ו: יג ז מ"י פ"ד מהל' בכורים ה"ל ו: יד ס מ"י פ"ג מהל' נדרים הלכה ט סגן לאון רמב טו"ע י"ד ס"י רל ספ"י ל: יז ע מ"י פ"א מהל' שלוחין ושופין ה"ל א סגן עשין כב טו"ע ח"מ ס"י קפ"ב ספ"י א: יח פ מ"י פ"ב מהלכות שאלה ופקדון הלכה ה סגן עשין כב טו"ע ח"מ ס"י שמו ספ"י ו: יט

תורה אור השלם
1 אם בעליו עמו לא ישלם אם שביד הוא בא בשבירו: שמות כב יד
2 וכו' ישאל איש מעם רעהו וישבר או מת בעליו אין עמו שלם ושמות כב יג
3 כל נדר וכל שבועת אקיר לענת נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו: במדבר ל יד

מההוא פלגא דידיה מיהא מיפטר ישותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו כולו שואל בעינן וליבא או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת מיפטר השאל מהאשה ונשאל בעלה (ו) אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו (ו) קנין פירות בקנין גוף דמי או לא אמר ליה רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליבא או דלמא שלוחו של אדם כמותו ואיבא א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' יוחנן אומר מביא וקורא קנין פירות בקנין הגוף דמי וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא קנין פירות ילאו בקנין הגוף דמי שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא (ו) האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו מופרין ת"ל א"ישה יקימנו ואישה יפרנו דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו א"ל רב עיליש לרבא האומר לעבדו צא והשאל עם פרתי מהו תיבעי למ"ד ששלוחו של אדם כמותו הני מילי שלוחו של אדם אינו כמותו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד י"ד עבד כיד רבו דמיא אמר ליה מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו שואל